

MEVLÂNÂ ARAŞTIRMALARI

6

Editörler:
Prof. Dr. Adnan KARAİSMAİLOĞLU
Doç. Dr. Yakup Şafak

AKÇAĞ

MEVLÂNÂ ARAŞTIRMALARI -6

Editörler: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu,
Doç. Dr. Yakup Şafak

Mevlânâ Araştırmaları Derneği Bilim Kurulu

Dr. Nazif Öztürk, Prof. Dr. Hicabi Kırılangoç,
Prof. Dr. Derya Örs, Prof. Dr. Yusuf Öz,
Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu,
Doç. Dr. Yakup Şafak

Akçağ Yayınları: 1565
Yeni Türk Edebiyatı: 134

1. Basım: Ankara 2019

ISBN: 978-605-342-495-6

*Kitabın içeriği ile ilgili
tüm hukuki sorumluluk yazarına aittir.*

Sertifika No.: 11382

© Akçağ Yayınları 2019
Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı
anlaşmalı olarak Akçağ Yayınları'na aittir. İzinsiz kısmen ya da
tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Baskı: HİRA Grup Matbaacılık
İvedik Osb Matb. Sitesi 1514 cd.
No.4 Yenimahalle, Ankara

Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş.
Gökkuşaoğı Cad. No. 37/B Balgat-Ankara
Tel: (312) 432 17 98 - 433 86 51 Faks: (312) 432 28 52

E-posta: akcag@akcag.com.tr
www.akcag.com.tr

NEYZEN SÂLİH DEDE'NİN ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİFİ

Dr. Timuçin ÇEVİKOĞLU*

Prof. Dr. Adnan KARAİSMAİLOĞLU**

Neyzen Sâlih Dede'nin (öl. 1887) annesi, Beşiktaş Mevlevîhânesi şeyhi Hattât Yûsuf Zühdfî Dede'nin kızıdır. Sâlih Dede üç yaşında iken babası Abdülkâdir Efendi vefât etmiş, annesi bir süre sonra Yûsuf Zühdfî Dede'nin vefâtını müteâkıben Beşiktaş Mevlevîhânesine şeyh olacak Trabluslu Mahmûd Dede ile evlenmiş ve Mahmûd Dede küçük Sâlih'i evlât edinmiştir.

Bu evlilik ile küçük Sâlih, Trabluslu Mahmûd Dede'nin oğlu, Beşiktaş Mevlevîhânesi'nin Mahmûd Dede'den sonraki şeyhi büyük bestekâr, Neyzen Saîd Dede'nin (1803? - 1853) üvey kardeşi ve Saîd Dede'nin oğlu, büyük bestekâr, Neyzen Yûsuf Paşa'nın (1821 - 1884) da üvey amcası olmuştur.

XIX. yüzyılın ilk çeyreğinde İstanbul'da doğan Neyzen Sâlih Dede'nin doğum yılı şüphelidir. Öztuna, Sâlih Dede'nin doğum yılını, Ansiklopedi'nin dört ayrı baskısında 1810¹, 1818² ve 1823³ olarak göstermektedir. İnal ve Özalp'in kitaplarında bu yıl 1823⁴ olarak kayıtlıdır. Ergun ve Küçük ise bu konuda herhangi bir bilgi vermemektedir.

Sâlih Dede, neyi Saîd Dede'den meşk etmiş, 18 yaşında iken tanınmış bir neyzen olarak Muzikây-ı Hümâyûn'a girmiş ve yarbaylık rütbesi karşılığı olan kaymakamlığa kadar yükselmiştir. 1860 yılı civârında saraydan ayrılmıştır.

Sâlih Dede, Beşiktaş, Bahâriye ve Kasımpaşa Mevlevîhânelerinde neyzenbaşılık yapmış, çilesini Kasımpaşa Mevlevîhânesinde çıkarmış ve vefât ettiğinde bu Mevlevîhâneye defnedilmiştir. Sâlih Dede'nin vefât yılını Öztuna 1888; İnal h. 1304, m. 1886 olarak göstermektedir. Özalp ise vefât târihini 28

* Kültür Bakanlığı Sanatçısı.

** Kırıkkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Öğretim Üyesi.

¹ Öztuna (2006), c. II, s. 255.

² Öztuna (1974, 1976), c. II, s. 202.

³ Öztuna (1990), c. II, s. 257.

⁴ İnal (1958), s. 259; Özalp (1986), c. I, s. 244; Özalp (2000), c. I, s. 585.

Zilhicce 1304, vefât yılını 1886 olarak vermektedir ancak 28 Zilhicce 1304 târihi 16 Eylül 1887'ye karşılık gelmektedir⁵.

Sâlih Dede, Bahâriye Mevlevîhânesi şeyhi, büyük bestekâr ve neyzen Hüseyin Fahreddîn Dede-Efendi'nin ilk ney hocasıdır.

Güldeste makâmını terkîb eden Sâlih Dede, kudretli bir bestekârdır. Bestelediği peşrev ve sâzsemâileri Türk mûsikîsinin şâheserleri arasındadır. En önemli eseri olan Şedarabân Âyîn-i Şerîfi, bugüne kadar bilinmeyen âyînler arasında gösteriliyordu. Şedarabân Âyîn-i Şerîf'in üç nüshasına ulaşılmıştır: Eski harfli her üç nüsha da Avrupa nota yazısı ile tek diyez ve tek bemol kullanılarak yazılmıştır.

Bunlardan Abdülkâdir Töre nüshası, Süleymâniye Kütüphânesi Ekrem Karadeniz Koleksiyonu içindeki 3 nolu âyîn defterinin 24 - 28'inci sayfalarındadır. Eserin, Muallim İsmâîl Hakkı Bey tarafından notaya alınan, birbirinden farklı diğer iki nüshası ise TRT Müzik Dairesi'nden Başbakanlık Devlet Arşivleri'ne geçen Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonundaki 65 nolu defterin 151 - 159'uncu ve 241 nolu defterin 54 - 68'inci sayfalarındadır.

Şedarabân Âyîn-i Şerîf'in güftesi, tüm âyîn-i şerîflerin üçüncü selâmlarında yer alan Ahmed Eflâkî Dede'ye (ö.1360) âid “*Ey ki hezâr âferîn, bû nice sultân olur (Münserih, müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün)*” mısra'ı ile başlayan Türkçe iki beyit ile yine hemen tüm âyînlerin dördüncü selâmlarında⁶ ve bir çok kez ikinci selâmlarında da yer alan Hz. Mevlânâ'nın Dîvân-ı Kebîr'inden alınmış “*Sultân-ı menî, sultân-ı menî (Bilinmeyen vezin, mef'ülü mefâ'ilün fe'ilün)*” mısra'ı ile başlayan Farsça iki beyite ilâveten 18 beyitden oluşmaktadır. Bu 18 beyitin 4'ü yine Hz. Mevlânâ'nın Dîvân-ı Kebîr'inden seçilmiş beyitler olup, 3'ü ise Gölpinarlı'ya göre XVII. yüzyılın başlarında yaşayan Dervîş Ömer'e ait olmalıdır. Diğer beyitlerin kime âid olduğu tesbît edilememiştir.

Mevlevî Âyîni geleneğine büyük vukûfiyeti olan bestekârın seçtiği beyitler, konu ve anlam bütünlüğü bakımından birbiriyle ve semâ âyîninin selâmları ile

⁵ Dağlı Y., Üçer C. (1997), c. V, s. 272.

⁶ Buhûrîzâde Mustafâ (İtrî) Efendi'nin Segâh Âyîn-i Şerîfi'nin IV. Selâmı'nda, *Recez* bahrinin *müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün* kalıbıyla söylenmiş, “*Ey âşıkân ey âşıkân ân kes ki bîned rûy-i ô*” mısra'ı ile başlayan, Dîvân-ı Kebîr'in 2130 nolu gazelinde alınmış birinci beyit; Sermüezzîn Rif'at Bey'in Neveser Âyîn-i Şerîfi'nin IV. Selâmı'nda yine *Recez* bahrinin *müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün* kalıbıyla söylenmiş, “*Ey âşıkân ey âşıkân Mollâ-yı Rûmî mî-ressed*” mısra'ı ile başlayan, sâhibi meçhûl bir beyit ve Ahmed Avnî Konuk'un Büselikaşîrân Âyîn-i Şerîfi'nin IV. Selâmı'nda da yine *Recez* bahrinin *müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün* kalıbıyla söylenmiş, “*Ey âşıkân ey âşıkân âmed gehî vasl û likâ*” mısra'ı ile başlayan, Dîvân-ı Kebîr'in 34 nolu gazelinde alınmış birinci beyit güfte olarak yer almaktadır.

fevkalâde uyumludur. Eserde usûl-arûz vezni ilişkisi bakımından da hiçbir uyumsuzluk görülmemektedir.

Şedarabân Âyîn-i Şerîf'in dört kısımlı I. Selâmının hemen başında yer alan "Ey ferd_ü hayy_ü dâna yâ Rabbenâ zalemnâ (Muzâri', mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün)" mısra'ı ile başlayan sâhibi meçhûl iki beyit Devrirevân usûlüne mükemmel bir dağılımla yerleştirilmiştir.

I. Selâmın ikinci kısmının bestelendiği Hz. Mevlânâ'nın Dîvân-ı Kebîr'inden alınmış, "Ân sürh(i) kabâyî ki çü meh pâr(ı) ber_âmed (Hezec, mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün)" mısra'ı ile başlayan sâhibi meçhûl iki beyit ise Devrirevân usûlüne, mısraları birbirinden farklı iki farklı ancak prozodi açısından sorunsuz dağılımlarla yerleştirilmiştir.

"Bâz_âmedem der kûşîşî hâzâ cunûnü'l-âşıkîn (Recez, müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün)" mısra'ı ile başlayan I. Selâmın üçüncü kısmı güfte bakımından alışılmadık bir görünümde. Bu kısmın ilk beyitinde birinci mısra her üç nüshada da iki kez tekrârlanmaktadır. Bu durum ilk bakışta, beyitin ikinci mısra'nın unutulmuş olabileceğini düşündürse de kompozisyon içinde anlamı ve ifâdeyi kuvvetlendiren bir tekrâr olarak yer almaktadır. İki beyitten oluşan bu kısımda görülen güfteye ve güftenin anlamına bağlı küçük farklılıklar icrâ açısından hiçbir sorun oluşturmamaktadır.

Dîvân-ı Kebîr'den alınan "Ân dilber-i ayyâr-i cigerhâre-yi mâ kû (Hezec, mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün)" mısra'ı ile başlayan iki beyitin bestelendiği I. Selâmın son kısmının da mükemmel dağılımlarla bestelendiği görülmektedir. Bu kısmın ikinci beyitinin ilk mısra'ında görülen ifâdeyi kuvvetlendiren farklı dağılım bestekârın, bu sahâdaki kudretinin bir delîli olması bakımından çarpıcıdır.

Âyîn-i Şerîf'in "Ey Resûl-i Hazret-i Hak vey Habîb-i Kibriyâ (Remel, fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün)" mısra'ı ile başlayan Mevlvî Evferi usûlündeki II. Selâm'nın sâhibi meçhûl güftesi de iki beyitten oluşmaktadır. Bu selâmın girişinde, I. Selâm sonundaki Hz. Yûnus'un bir şiirinden alınan terennüm kısmının Mevlvî Evferi usûlüne geçişde mükemmel bir vurgu oluşturan son hecesi, birinci mısra'nın dağılımını farklılaştırmaktadır. II. Selâm'da da güfteye ve anlama bağlı dağılım farklılıklarına râstlanmakla birlikte, bu farklılıkların da icrâ açısından sorun oluşturmadağı görülmektedir.

III. Selâm'ın ilk kısmının "Ey âşıkân_ey âşıkân men ez kücâ aşk_ey kücâ (Recez, müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün)" mısra'ı ile başlayan ve yine iki beyitten oluşan sâhibi meçhûl güftesinin Devrikebîr usûlüne dağılımı mükemmeldir. Bu kısım, formun geleneğine uygun olarak Devrikebîr usûlündeki son ölçünün ikinci yarısına yerleştirilen Aksaksemâî usûlü ile tamamlanmaktadır. Bu kısmın sonunda Aksaksemâî sâz terennümü yer almamakta ve yine formun geleneğine uygun olarak Yürüksemâî usûlünde bestelenen, Ahmed Eflâkî Dede'nin "Ey ki hezâr âferîn bû nice sultân olur (Münserih, müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün)" mısra'ı ile başlayan üçüncü kısma doğrudan geçilmektedir. Bu beyitler geleneksel hece dağılımıyla bestelenmiştir.

III. Selâm'ın dördüncü kısmının güftesini, "*Der kûy-i harâbât(i) merâ aşk(i) keşân kerd (Hezec, mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün)*" mısra'ı ile başlayan sâhibi meçhûl üç beyit oluşturmaktadır. Güftenin anlamını vurgulamak amacıyla eklenmiş ölçülerin yer aldığı bu kısımda da hece dağılımı sorunsuzdur.

III. Selâm'ın beşinci kısmının bestelendiği, Gölpınarlı'nın Dervîş Ömer'e atfettiği Niyâz Âyîni'nin güftesinden alınmış, "*Şem'i ruhınâ cismimi pervâne düşürdüm (Hezec, mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün)*" mısra'ı ile başlayan üç beyit de Yürüksemâî usûlüne mükemmel bir dağılımla yerleştirilmiştir.

III. Selâm'ın sonunda tıpkı II. Selâm'a geçişdeki gibi, Hz. Yûnus'un bir şiirinden alınan terennüm kısmının son hecesi, Mevlevî Evferi usûlüne geçişte mükemmel bir vurgu oluşturmaktadır.

Eserin IV. Selâm'ında, geleneğe uygun olarak Hz. Mevlânâ'nın Dîvân-ı Kebîr'inden alınmış "*Sultân-ı menî sultân-ı menî (Görülmemiş vezin, mef'ûlü mefâ'ilün fe'ilün)*" mısra'ı ile başlayan iki beyit bestelenmiştir. Beyitlerin Mevlevî Evferi usûlüne alışılacağı dağılımından yer yer farklı yerleştirildiği bu selâmda da hece dağılımı icrâ açısından sorunsuzdur.

Güftelerin asılları ve bestelendikleri dönemdeki okunuş biçimleri üzerinde farklı değerlendirmeler yapmak mümkündür. Örnek olarak âyînlerdeki Hz. Mevlânâ'ya ait olan güfteler, Mesnevî ve Dîvân-ı Kebîr'in günümüzdeki tenkitli neşirlerinden farklılık arz edebilmektedir. Ayrıca modern Farsça okuyuşla Osmânî dönemi Farsça okuyuşu arasında önemli farklılıklar mevcuttur. Bu husûslarda araştırmacılar ve icrâcılar farklı tercihlerde bulunabilir.

Bu çalışmada âyînin güfteleri yazılırken bâzı düzenleme ve düzeltmelerin yapılması gerekli görülmüş, farklılıklar dipnotlarda gösterilmiştir. Farklılıkların bâzıları meşkle aktarım esnâsında, bâzıları ise yazım esnâsında güfte notaya yerleştirilirken oluşmuş olmalıdır.

Farsça manzûmeler, başta resmî dili Farsça olan İran, Afganistan ve Tacikistan olmak üzere çeşitli ülkelerde târih boyunca ve günümüzde farklılık arz edecek şekilde okunmuştur. Osmânî aydınları da gâlibâ Farsçayı Türkçe söyleyişe ve kendi zevklerine yakınlaştırmışlardı. Dolayısıyla söz konusu âyîndeki Farsça beyitler, metin olarak yazılırken ve nota altına yerleştirilirken Osmânî okuyuşu ile yazılması gerekli görülmüştür. Güftede hece tekrârları ve güfteye ilâve edilen kelimeler parantez içinde gösterilmiştir.

Beyitlerin yazılışında vezne uyulmuştur. Bu nedenle hecelerin kısa ve uzun okunuşu ile kelimeler arasındaki ulamalar da gösterilmiştir. Bunlara dikkat edildiğinde okuyuşta âhenk ve doğruluk sağlanmış olacaktır.

Yazmada tek bemo ve tek diyez kullanılarak yazılmış olan eser, mûsikîmizde bugün kullanılmakta olan Arel-Ezgi-Uzdilek sistemine göre yeniden notaya aktarılmıştır.

Aynı zamanda Türk Müziğinin bilinen en eski nota kaynakları olan Ali Ufkî'nin iki defterinden i'tibâren Türk Müziği eserlerinin Avrupa nota yazısı

kullanılarak yazıldığı eski sistemlerde değiştirici işâretler herhangi bir noktayı işâret etmeksizin, sâdece pestleşme veya tizleşmeyi gösterici olarak kullanılmıştır. Bir perdenin ne kadar pestleşeceği ya da tizleşeceği ancak meşk ile ve meşkin kazandıracağı sezgi ile tâyin edilebilir⁷.

Göz önünde tutulması gereken diğer bir gerçek, gelenekte notanın bakarak icrâ etmek için değil, eserleri kayıt altına alarak geleceğe aktarmak veya gerektiğinde hatırlatıcı olarak kullanmak amacıyla yazıldığıdır.

Makâm olgusunun en önemli özelliği perdelerin icrâ esnâsında, o anda icrâ edilmekte olan nağmelerin oluşturduğu müzikal duyuşaya göre basılmasının gerekliliğidir. Makâm hissiyatı başka türlü lâyıkiyle oluşturulamaz. Bu nedenle önceki sistemler gibi bugün kullanılan sistem de Türk Müziği perdelerini birer nokta olarak işâret edemez.

Eserin AEU Sistemine göre ve icrâcıya en çok kolaylık sağlayabilecek şekilde hazırlanmaya çalışılan notasındaki değiştirici işâretler de böyle değerlendirilmelidir.

Âyîn-i Şerîf'in I. Selâmı'nın 1. ve 2. beyitlerin bestelendiği giriş kısmında, Nevâ perdesi üzerindeki Hicâz, yerinde Nihâvend ile Yegâh perdesindeki Hicâz'a bağlanmakta, böylece kuvvetli bir Şedarabân hissi oluşturulmaktadır.

3. ve 4. beyitlerin bestelendiği ikinci kısımda, bu kez yerindeki Nihâvend'in yerine yerinde Râst gösterilmekte, bu kısım yine Yegâh üzerinde Hicâz'la karâr ettirilmektedir.

5. ve 6. beyitlerin bestelendiği üçüncü kısımda ise Segâh perdesinde kalışlar yapan yerinde Râst nağmeleri Nişâbur yoluyla yerinde Râst'a dönerek karâr ettirilmektedir. Burada makâmın belirleyici nağmeleri çokca kullanılmamış olsa da Sâzkâr makâmı hissi oluşmaktadır.

7. ve 8. beyitlerin bestelendiği, Bestenigâr makâmına geçki yapılan dördüncü ve son kısımda ise Çârgâh ve Râst perdelerinde kalışlar yapan Sabâ nağmeleri, Segâh perdesi önemlendirilerek yerinde Bestenigâr karâr ettirilmektedir. Bu kısımda gösterilen Eviç perdesindeki Segâh, Bestenigâr makâmı hissini kuvvetlendirmektedir. Son terennümde Irâk'daki Segâh'ın yarım yedeninde ve Segâh perdesinde yapılan kalışlar, bir yandan yerindeki Bestenigâr'ı tamâmlayıcı, diğer yandan sonraki selâmda geçilecek olan yerinde Irâk'a hazırlayıcı nağmeler olarak düşünölmektedir.

9. beyitin bestelendiği II. Selâm'ın ilk kısmında, önce Irâk perdesinde Segâh gösterilmekte, daha sonra Yegâh perdesindeki Râst'a geçilerek yedende kalışlar yapılmakta ve yine Irâk'da Müsteâr ve Segâh gösterilerek, Irâk makâmı hissi oluşturulmaktadır.

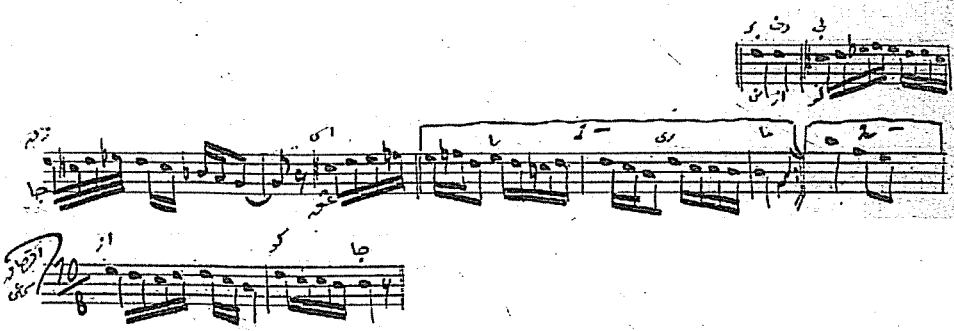
⁷ Perdelerin harflerle veyâ Hamparsum notasında olduğu gibi benzer işâretlerle gösterildiği nota yazılarında, her perdenin ayrı bir işâreti olduğundan değiştirici işâretlere ihtiyâç duyulmaz.

10. beyitin bestelendiği II. Selâm'ın ikinci kısmında ise, Eviç perdesinde Segâh ve yerinde Nişâbur nağmeleri ile yine Irâk'da Müsteâr ve Segâh gösterilerek, Irâk makâmı hissi kuvvetlendirilmektedir.

11 ve 12. beyitlerin Devrikebîr usûlünde bestelendiği III. Selâm'ın ilk kısmı Müsteâr makâmındadır. Müsteâr nağmelerinin karâra giderken yerinde Neveser ile süslenmesi bir yandan Şedarabân hissini hâtrda tutulmak istendiğini akla getirmektedir.

III. Selâm'ın ikinci kısmı, son Devrikebîr'in son kısmına yerleştirilen Aksaksemâî usûlüne uygulanmış Müsteâr makâmındaki karâr nağmesinden oluşmaktadır.

Devrikebîr'den Aksaksemâî'ye geçiş, elde bulunan üç nüshada da farklıdır. III. Selâm'ın Devrikebîr usûlündeki ilk kısmının son ölçüsünde, Aksaksemâî usûlüne uygulanmış Müsteâr makâmındaki karâr cümlecğine kadar Töre nüshasında 20, Muallim İsmâîl Hakkı Bey'in 65. defterindeki nüshada 17, 241. defterindeki nüshada ise 18 sekizlik zamân bulunmaktadır.

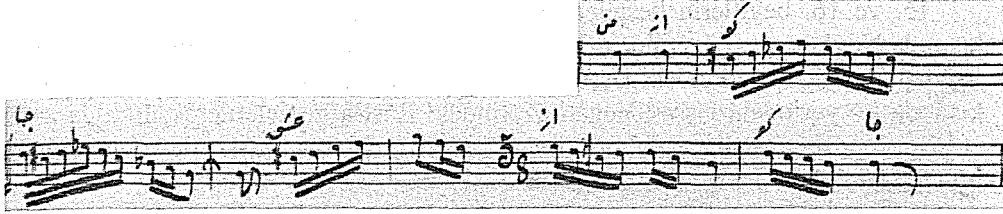
Ekrem Karadeniz Kol., 3. defter, s. 26.

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 65. defter, s. 156.⁸

⁸ Muallim İsmâîl Hakkı Bey Koleksiyonunun 65. defterindeki nüsha ağır mertebede yazılmıştır.

Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 241. defter, s. 63.

Bu geçiş için farklı tercîhlerde bulunulabilir. Mevlevî Âyîni repertuarında âyîn-i şerîflerin ayrı nüshalarında benzer farklılıklara ve farklı uygulamalara sıkca râstlanmaktadır. Şedarabân Âyîn-i Şerîf'in icrâ nüshası oluşturulurken, iki usûlün kalıplaşmış velveleleri arasındaki geçiş kolaylığı ve akıcılık sebebiyle âyîn-i şerîf icrâ geleneğinde çoğunlukla uygulanan, Aksaksemâî'nin Devrikebîr'in ikinci yarısından başlatılması tercîh edilmiş, bu nedenle "aşk" hecesi, "tâ-hek" darblarına karşılık gelen yere yâni dört sekizlik geriye alınmıştır.

Ölçünün bu çalışmada tercîh edilen hâli şöyledir:

Bir diğer tercîh ise söz konusu son Devrikebîr ölçünün Aksaksemâî ile tamâmlanmasıdır. Bu tercîh ile -Mevlevî Âyîni geleneği bakımından çok anlamlı görülmeyecek olsa da- Devrikebîr usûlündeki ölçünün zamânları tamâmlanmış olacaktır. Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 241. defter, s. 63'deki geçiş de böyledir. Bu durumda o ölçü şöyle olacaktır:

Her iki tercîh ile de Aksaksemâî usûlünde bestelenen bu küçük kısım, sâz terennümü olmaksızın Yürüksemâî usûlünde bestelenen III. Selâmın üçüncü kısmına mükemmelen bağlanmaktadır.

III. Selâm'ın 13. ve 14. beyitin bestelendiği Yürüksemâî usûlündeki üçüncü kısmında, yerinde Nişâbûr ile başlayan nağmeler, Nevâ üzerinde Râst göstererek yerinde Uşşâk ile karâr etmektedir. Bu kısımda, belirleyici nağmeleri çokca kullanılmamış olsa da Isfahân hissi oluşturulmakta, diğer yandan Nevâ makâmı için hazırlayıcı nağmeler yapılmaktadır. Bu kısım sâz terennümü olarak da tekrârlanmıştır.

15. ve 16. beyitlerin bestelendiği dördüncü kısım, Nevâ makâmındadır. Bu kısımda Nevâ perdesi üzerindeki Râst'ın belirgin olarak gösterildiği Nevâ makâmı nağmeleri, Dügâh üzerindeki Uşşâk ile tamâmlanmaktadır. 17. beyitin bestelendiği kısımda ise yerindeki Uşşâk Yegâh üzerindeki Râst'a genişletilerek, Irâk'da karâr ettirilmektedir. Burada Irâk'dan önce Yegâh makâmı hissi de oluşturulmuş olmaktadır.

Yürüksemâf usûlündeki sâz terennümü ile yerinde Hüzzâm makâmına geçilen 18, 19 ve 20. beyitlerin bestelendiği III. Selâm'ın son kısmında Hüzzâm nağmeleri, Neveser gösterildikten sonra Râst üzerinde Uşşâk ile karâr ettirilmektedir. Bu kısımda, lâfzî terennümün sonuna kadar Râst perdesi üzerinde Yeni Sipihr makâmı hissi oluşmaktadır.

21 ve 22. beyitlerin bestelendiği IV. Selâm'da ise Nevâ perdesi üzerindeki Hicâz, yerinde Nihâvend'e bağlanıp, Yegâh perdesindeki Hicâz ile Şedarabân'a döndürülmektedir.

Neyzen Sâlih Dede'nin Şedarabân Âyîn-i Şerîfi, Mevlevî Âyîni repertuarının en kıymetli eserlerindedir.

Handwritten musical notation for the Neyzen Sâlih Dede'nin Şedarabân Âyîn-i Şerifi. The page contains ten staves of music, each with Persian lyrics written below the notes. The notation is in a traditional style, likely for a Ney instrument. The lyrics are:

دوستی داری ای دل
 یار جانم یار جانم
 یار جانم یار جانم
 یار جانم یار جانم
 یار جانم یار جانم
 یار جانم یار جانم
 یار جانم یار جانم
 یار جانم یار جانم
 یار جانم یار جانم
 یار جانم یار جانم

At the bottom right of the page, there is a small signature and the number ۷۳.

MUALLİM İSMÂİL HAKKI BEY NÜSHALARININ TIPKIBASIMI

Şerh-i Muallim Sâlih Dede'nin Şedarabân Âyîn-i Şerifi

TRT

MAZLİK-Dairanı

№ 151

نا ظ نا - ایب یا نا را یه طه رو فر اس

ظ نا - ایب یا نا سن باع ق ق ق ق ق ق

صوه هی ه من فی ط سول هر نا لم

ت کس - تم ق فر زو جه عا ما من بر ما

با تم سن کو تن بر بنا در م - ق ص و

جو کی بی یا قو هن هر نا ظ نا

فی ط سول هر مد آ بر ز با

تن و فر ضه این ده سال ام

ری نبی ص ص سول شم مد آ

نوعه سازان موسیقی مدزهی . استانبول، دوازدهمیلاده شاملی بیلم تویمرو ۷۳

سلایک مطبوعی

No. 105

کول هيد کول بد رشت سى ره زما
 ان هه آه خاصه خصي چه کر من ني طا
 آ باز مه آ بر او وار
 حاش حاش شى کول دم
 خصه با- هه قين شى عا نوا نو جو با
 دم آ باز وار من رى بى دوست
 نو جو با حاش شى کول دم
 رشت هه با- هه قين شى عا نوا
 هه نى سر نانا من رى بى
 بر قاد شى عا از

نوبه ساز آلات موسيقيه مغازىسى . استانبولده ورنه خيلرده شامل سليم نوسرد ۷۳
 سلايك مليهسى

No. ۱۵۲

بی درخت ها با- هم بیوم س دم

ده س درخت ها و بس نوز بر

هه نین تر ها نول نو جو ا ها دم

دل آه وان من رسا بی درخت ها با-

فا کر جن با- عای رسا

هه کو ما

آه من نی نا جا من رسا بی درخت ها با-

با کر نین نی دو فوس

هه کو ما

بی من نی نا جا من رسا بی درخت ها با-

نوطه ساز الات موسیقیه مغازسی . استانبولده وزه خیلده شاملی بیلم یومرو ۷۳

سلايك مطبوعی

ملایک مطبوعی

نومله، سائر الات موسیقیه مغازیه سی . استانبولده وزنه جیلده شامل سلیم . نومرو ۷۳

Handwritten musical score for Neyzen Sâlih Dede's Şedarabân Âyîn-i Şerîfî. The score consists of ten staves of music with Persian lyrics written above the notes. The music is written in a traditional style with a treble clef and a 10/8 time signature. A decorative flourish is at the top center. At the bottom, there is a handwritten signature "Sâlih Dede" and a note in Persian: "نوعه ساز آلان موسیقیه منازعی، استانبولده وزه حیلده شاملی بیلم نومبر ۷۳ سلاطینک مطبعه سی".

از من لاله بر بی اس
 جا کو از عشق باد بی مط اس
 بی رف بر باز بی مط
 ری بی من ما ری اس
 ری بی من لم
 عشق جا کو از من
 از من جا کو
 بی بو ای بی فر آ زاده ک ای
 ای لرش بی لاله او لوقو لوز او طانه سولام

نومه، ساز آلات موسیقیه نمازمی . استانبوله، وزنه چیلده شاملی سلمی نومبر ۷۲
 سلازیک مطبعسی

ما رو در صحنه آه لور او قانه جا وو در صحنه
 No. ۱۵۷

لور او قانه *سینزنا*

له عکولام آه بات ای ص بی کو در

آه م آه یا عنی بی به دل آه کرد شاد

یا عنی بی به دل آه بی به در من کرد شانه فی رو ری

له آه صوری رو او آه تم فی بر یا

ناک رفاه فی طا سول کرد فنا فی باز من زهی طم

و لی جل تم ری سن آه ار اس ص و حج حج شک بو

نوطه، سائر آلات موسیقیه مناره می . اشتباهوله، وزمه جیلده شاملی بیلم یومرو ۷۳
 سلائیك مطبعه می

بر م و یا وای لر نه کی نو

سول نی م نی طا سول وای

چالو ری ر انه نی م نی طا

نی م نی ما این

سن می ره بی سن ره آه

در نه جی جان پاک ورم شه ره نین

نی م نی جا صد

استاد سâlih

۷۳

نوطه، ساز آلات موسیقیه منازمی - استان بولده، وزه جیلده، شایلی بیلم نوبت ۷۳

سلائیك مطبعه سی

54

نای دره صالح افزین و مروت
عشقه باره فین سرتور

ای قمر ای قمر ای قمر ای قمر
یا نای یا نای یا نای یا نای
یا نای یا نای یا نای یا نای
یا نای یا نای یا نای یا نای
یا نای یا نای یا نای یا نای
یا نای یا نای یا نای یا نای
یا نای یا نای یا نای یا نای
یا نای یا نای یا نای یا نای

شاهلی توفیق وانگیزه زینار دین

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâil Hakkı Bey Kol., 241. defter,
s. 54.

55

آه من کا صوره چه چه من
سول چه آه چه چه چه چه چه چه
تنی وقت خیر این سال
چه نیت چه سول چه چه چه چه چه چه
نی ط سول چه چه چه چه چه چه چه چه
آه چه چه چه چه چه چه چه چه چه چه

Müzik Dairesi
TSM

شاهلی توفیق وانگیزه زینار دین

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâil Hakkı Bey Kol., 241. defter,
s. 55.

58

دوستی یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم

شامل توفیق و اشک و زینباده

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 241. defter,
s. 58.

59

دوستی یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم
 کرم یار کرم یار کرم یار کرم

شامل توفیق و اشک و زینباده

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 241. defter,
s. 59.

60

یار من بی نا بها من بی یار
 رسته کی کوه کرم یار
 رسته رسته رسته یار
 مهره مهره مهره ای دلبر
 ضی ای یار کب یار یار
 یار عا فی عی یار

شاهلی توفیق و اسکندر بیزار زلف

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâil Hakkı Bey Kol., 241. defter,
s. 60.

61

می تازم ما ای می
 کار کوه کرم یار یار
 یار یار یار یار یار یار
 سود سود سود سود سود سود
 سود سود سود سود سود سود
 سود سود سود سود سود سود

TRT
Müzik Dairesi
İSM

شاهلی توفیق و اسکندر بیزار زلف

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâil Hakkı Bey Kol., 241. defter,
s. 61.

66

No

شیر کوهی در شش نه طایر
 شیر کوهی در شش نه طایر
 شیر کوهی در شش نه طایر
 شیر کوهی در شش نه طایر
 شیر کوهی در شش نه طایر
 شیر کوهی در شش نه طایر

شامل تالیف و تصنیف زبیراد

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 241. defter, s. 66.

67

No

یا یار
 یا یار
 یا یار
 یا یار
 یا یار
 یا یار

Müzik Dalı

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 241. defter, s. 67.

شاهلی فریق و اشکتهز بنیاد است

Başbakanlık Devlet Arşivleri – TRT Muallim İsmâil Hakkı Bey Kol., 241. defter,
s. 68.

ŞEDARABÂN ÂYÎN-İ ŞERÎF'İN FARS ALFABESİYLE YAZILI GÜFTESİ

۱

ای فرد و حی و دانا یا ربنا ظلمنا
توفیق بخش مارا یا ربنا ظلمنا

۲

من عاجز و فقیرم سرگشته و حقیرم
درین تن اسیرم یا ربنا ظلمنا

۳

آن سرخ قبابی که چو مه پار برآمد
امسال درین خرقه زنگار برآمد

۴

شمس الحق تبریز رسیدست بگویند
کز چرخ صفا آن مه انوار برآمد

۵

باز آمدم در کوششی هذا جنون العاشقین
باز آمدم در کوششی هذا جنون العاشقین

۶

تا به نهان از عاشقان بردم سبق هی یارهی
بنویس کاتب مرده ای هذا جنون العاشقین

۷

آن دلبر عیار جگرخواره ما کو
آن خسرو شیرین شکریاره ما کو

۸

بی صورت او مجلس مارا نمکی نیست
آن پرنمک و پرفن و عیاره ما کو

۹

ای رسول حضرت حق وی حبیب کبریا
ای ضیای عین عالم وی امام انبیا

۱۰

مرحمت کن خاک پایت روی منلا روز و شب
احمد محمود ابوالقاسم محمد مصطفی

۱۱

ای عاشقان ای عاشقان من از کجا عشق از کجا
ای بیدلان ای بیدلان من از کجا عشق از کجا

۱۲

ای مطربان ای مطربان برڈف بزن اسرار ما
من بیدلم من بیدلم من از کجا عشق از کجا

۱۳

ای که هزار آفرین بو نیجه سلطان اولور
قولی اولان کیشیلر خسرو و خاقان اولور

۱۴

هرکه بوگون ولده اینانوبن یوز سوره
یوخسول ایسه بای اولور بای ایسه سلطان اولور

۱۵

در کوی خرابات مرا عشق کشان کرد
آن دلبر عیار مرا دید نشان کرد

۱۴

من در پی آن دلبر عیار برفتم
او روی خود آن لحظه ز من باز نهان کرد

۱۷

سلطان عرفناک بدش محرم اسرار
آن سرّ تجلی ازل جمله بیان کرد

۱۸

شمع رخکه جسمی پروانه دوشوردم
اوراق دلی آتش دورانه دوشوردم

۱۹

بر قطره ایکن کندمی عمانه دوشوردم
حیفا یولمی وادی هجرانه دوشوردم

۲۰

تقریر ایده مم درد درونم المم وار
مولایی سورسک بنی سویلتمه غمم وار

۲۱

سلطان منی سلطان منی
اندر دل و جان ایمان منی

در من بدمی من زنده شوم
یک جان چه شود ضد جان منی

ŞEDARABÂN ÂYÎN-İ ŞERÎF'İN GÜFTESİ

BİRİNCİ SELÂM

1.

Ey ferd_ü hayy_ü dâna yâ Rabbenâ zalemnâ
Tevfik(i) bahş(1) mâ râ yâ Rabbenâ zalemnâ

2.

Men⁹ âciz_ü¹⁰ fakîrem ser-geşte vû hakîrem
Der bend-i ten esîrem yâ Rabbenâ zalemnâ

*Muzâri', mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün
(Kaynak tesbât edilemedi)*

3.

Ân sürh(i) kabâyî ki çü meh pâr(1)¹¹ ber_âmed
İmsâl(i) derîn hırka-i zengâr(1)¹² ber_âmed

4.

Şemsü'l-Hak-ı Tebrîz(i) resîdest(i) bi-gûyîd
Kez¹³ çerh-i safâ ân meh-i envâr(1) ber_âmed

⁹ Nüshalarda "Mâ"

¹⁰ Töre nüshasında "âcizem"

¹¹ Töre nüshasında "mehpâre-yi âmed", Muallim İsmâil Hakkı Bey nüshalarında "mehpâre berâmed"

¹² Nüshalarda "tengâr(1)"

¹³ Nüshalarda "Ger"

Hezec, mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün
(*Dîvân-ı Kebîr, Gazel nu. 650, 1. ve 11. beyit*)

5.
Bâz_âmedem der kûşîşî hâzâ cunûnü'l-âşıkîn
Bâz_âmedem der kûşîşî hâzâ cunûnü'l-âşıkîn

6.
Tâ bê nihân_ ez âşıkân burdem sebak hey yâr(i) hey
Binvîs(i) kâtib murdeî hâzâ cunûnü'l-âşıkîn

Recez, müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
(*Kaynak tesbît edilemedi*)

7.
Ân dilber-i ayyâr-i cigerhâre-yi mâ kû
Ân hüsrev-i¹⁴ şîrîn-i şekerpâre-i mâ kû

8.
Bîsûret-i û meclis-i mârâ nemekî nîst
Ân pürnemek_û pürfen_ü¹⁵ ayyâre-i mâ kû

Hezec, mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün
(*Dîvân-ı Kebîr - Gazel nu. 2176, 1. ve 2. beyit*)

İKİNCİ SELÂM

9.
Ey Resûl-î Hazret-î Hak vey Habîb-î Kibriyâ
Ey ziyâ-yî ayn-ı âlem vey imâm-î enbiyâ

¹⁴ Nüshalarda "Ân hüsrev ü"

¹⁵ Nüshalarda oldukça farklı; okunamadı

10.

Merhamet kun hâk-i pâyet rûy-i Monlâ rûz_ü şeb
Ahmed-î¹⁶ Mahmûd_Ebu'l-Kâsım Muhammed Mustafâ

Remel, fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
(Kaynak tesbât edilemedi)

ÜÇÜNCÜ SELÂM

11.

Ey âşikân_ey âşikân men ez kücâ aşk_ ez kücâ
Ey bîdilân ey bîdilân men ez kücâ aşk_ ez kücâ

12.

Ey mutribân_ey mutribân ber def bi-zen esrâr-ı mâ
Men bîdilem men bîdilem men ez kücâ aşk_ ez kücâ

Recez, müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
(Kaynak tesbât edilemedi)

13.

Ey ki hezâr_âferîn bû nice sultân_ olur
Kûlî olan kîşiler husrev_ü hâkân_ olur

14.

Her ki bu gün Vêled'ê înanuben yüz sürê
Yoksul_ isê bây_ olur bây_ ise sultân_ olur

Münserih, müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün
Ahmed Eflâkî Dede'nindir (Uzluk, 1962: s. 295-296).

¹⁶ Nüshalarda "Ahmed_ü"

15.

Der kûy-i harâbât(1) merâ aşk(1) keşân kerd
 Ân dilber-i ayyâr(1) merâ dîd(i)¹⁷ nişân kerd

16.

Men der pey-i ân dilber-i ayyâr(1) bi-reftem
 Û rûy-i hod_ân lâhza zi men bâz(1) nihân kerd

17.

Sultân-ı arefnâk(1) büdeş mahrem-i esrâr
 Ân sırr-ı tecellî-yi ezel cümle beyân kerd

Hezec, mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün
 (Kaynak tesbît edilemedi)

18.

Şem'î ruhınâ cismimi pervâne düşürdüm
 Evrâk-ı dilî âteş-i devrâne¹⁸ düşürdüm

19.

Bir katre iken kendimi ummâne düşürdüm
 Hayfâ yolumû vâdi-yi hicrâne düşürdüm

20.

Takrîr_edemem derd-i derûnum elemim var
 Mevlâ'yı seversen beni söyletme gamım var

Hezec, mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün

17. yüzyılın başlarında yaşayan Dervîş Ömer'e ait olmalıdır
 (Gölpınarlı, *Mevlevî Âdâb ve Erkânı* 1963, s. 96, 97).

¹⁷ Nüshalarda "dîd_ü"

¹⁸ Kaynaklarda "sûzâne"

DÖRDÜNCÜ SELÂM

21.

Sultân-ı menî sultân-ı menî
Ender¹⁹ dil_ü cân_îmân-ı menî

22.

Der men bi-demî men zinde şevem
Yek cân çi şeved²⁰ sad cân-ı menî

Görülmemiş vezin, mef'ûlü mefâ'ilün fe'ilün
(*Dîvân-ı Kebîr, Gazel nu. 3137, 1 ve 2. beyit*).

ŞEDARABÂN ÂYİN-İ ŞERİF GÜFTELERİNİN ANLAMI**BİRİNCİ SELÂM**

1.

Ey tek, hay ve bilen Rabbimiz! Zûlmettik.
Bize başarı lûtfet, Rabbimiz! Zûlmettik.

2.

Ben âciz ve yoksulum, şaşkın ve hakîrim,
Beden bağında esîrim, Rabbimiz! Zûlmettik.

3.

Geçen yıl ay gibi çıkıp gelen kırmızı kaftanlı,
Bu yıl bu yeşil hırka içinde geldi.

4.

Tebrizli Hak güneşi varıp geldi, söyleyin:
Safâ göğünden o nûrlar -saçan- ay çıkıp geldi.

---

¹⁹ Kaynakda "Vender"

²⁰ Kaynakda "buved"

5.

Tekrâr gayrete geldim, bu âşıkların deliliğidir.

Tekrâr gayrete geldim, bu âşıkların deliliğidir.

6.

Gizlice âşıkların önüne geçtim, hey yâr hey.

Yaz kâtip, "Bir ölü", bu âşıkların deliliğidir.

7.

O zâlim düzenbâz sevgilimiz nerede?

O tatlı şeker parçası sultânımız nerede?

8.

Onun yüzü olmadan meclisimizin tadı yoktur.

O tatlı, hîlekâr ve düzenbâzımız nerede?

İKİNCİ SELÂM

9.

Ey Cenâb-ı Hakk'ın Resûlü, ey Kibriyâ'nın habîbi,

Ey kâinâtın ışığı, ey peygamberlerin önderi;

10.

Mollanın yüzü gece gündüz ayağının toprağıdır, merhamet eyle.

Ahmed-i Mahmûd Ebu'l-Kâsım Muhammed Mustafâ.

ÜÇÜNCÜ SELÂM

11.

Ey âşıklar, ey âşıklar ben neredeyim, aşk nerede?

Ey âşıklar, ey âşıklar ben neredeyim, aşk nerede?

12.

Ey sâzendeler, ey sâzendeler! Sırlarımızı defe vurun.

Ben âşığım, ben âşığım, ben neredeyim, aşk nerede?

13.

Ey, bin aferin! Bu nice sultândır
Kûlu olanlar, pâdişâh ve hâkândır

14.

Bugün Veled'e inanıp yüz sürenler
Yoksul ise zengin olur, zengin ise sultân olur

15.

Aşk beni harabât/aşk mahallesine çekip götürdü
O düzenbâz sevgili beni gördü, işâretledi.

16.

Ben o düzenbâz sevgilinin ardından gittim.
O, o an yüzünü benden yine gizledi.

17.

"Arefnâk (Seni bildik)" sultânı, sırlara vâkıfı.
O, ezel tecellîsinin sırrını tamâmen anlattı.

18.

Mum gibi yüzüne cismimi pervâne düşürdüm
Gönül yapraklarımı devrân âteşine²¹ düşürdüm

19.

Bir damla iken kendimi okyanusa düşürdüm
Yazık! Yolumu ayrılık vâdisine düşürdüm

20.

Anlatamam içimdeki derdi, ıztrâbım var
Allâh'ı seversen beni söyletme, kederim var

---

²¹ Kaynaklarda "yakıcı âteşe"

DÖRDÜNCÜ SELÂM

21.

Benim sultânımsın, benim sultânımsın;
Gönlümde ve cânımda îmânımsın.

22.

Bana üflersen, ben dirilirim;
Bir cân da nedir, benim yüz cânımsın.

NEYZEN SÂLİH DEDE'NİN ŞEDARABÂN ÂYİN-I ŞERÎFİ'NİN ÇEVİRİ NOTASI

ŞEDARABÂN MEVLEVÎ ÂYİNİ

Birinci Selâm

Devrîrevân

Neyzen Sâlih Dede

Ey ferd ü Hayy ü dâ - nâ yâ Rab - be - nâ za - lem - nâ

Tev - fik (i) bahş (i) mâ râ yâ Rab - be - nâ za - lem - nâ

(hey) (hey) (sul) - (tân) - (i)(men) (hey) - (yi) (hey) (hün) - (kâr) - (i)(men)

Men â - ciz ü fa - kî - rem ser - geş - te vü ha - kî - rem

Der hend - i ten e - si - rem yâ Rab - be - nâ za - lem - nâ

(hey) (hey) (sul) - (tân) - (i)(men) (hey) - (yi) (hey) (hün) - (kâr) - (i)(men)

Ân sürh (i) ka - bâ - yî kl şü meh - pâr (i) ber - â - med

(hey) - (yi)(sul) - (tân) - (i)(men) İm - sâ(i) de - rin hir -

ka - i zen - gâr(i) (âh) ber - â - med

Şems ü'l - Hak - i Teb - rîz - (i) re - sı - dest(i) bi - gâ - yîd

(hey) - (yi)(sul) - (tân) - (i)(men) Kez çerh - i sa - fâ ân

meh - i en - vâ(r) (âh) ber - â - med

Şedarabân Mevlevî Âyini / Neyzen Sâlih Dede / 2

Bâz â - me - dem der kû - şî - şî

hâ - zâ cu-nûn ü'l - â - şî-kîn

(hey) (yâr) (hey) (dôst) (pîr) - (î) (men) (vây)

Bâz â - me - dem der kû - şî - şî

hâ - zâ cu-nûn ü'l - â - şî-kîn

(hey) (yâr) (hey) (dôst) (pîr) - (î) (men) (vây)

Tâ be ni - hân (hân)

ez â - şî-kân bur - dem se-bak

(hey) (yâr) (hey) (dôst) (pîr) - (î) (men) (vây)

Bin - vîs (î) kâ - tib mur - de-yî

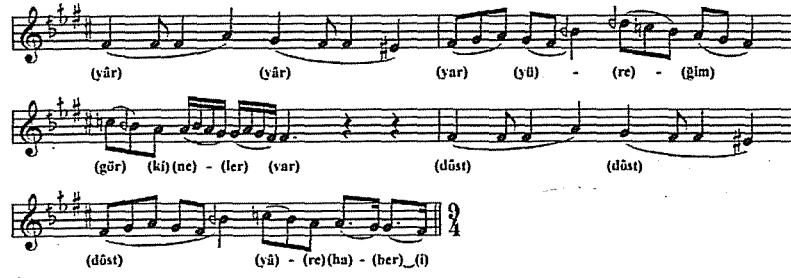
hâ - zâ cu-nûn ü'l - â - şî-kîn

(hey) (yâr) (hey) (dôst) (pîr) - (î) (men) (vây)

Şedarabân Mevlevî Âyini / Neyzen Sâlih Dede / 3

Ān dīl - ber - i ay - yār - i ci - ger -
 hâ - re - yi mâ kû
 (hey) (yâr) (hey) (dôst) (pîr) - (î)(men) (câ) - (nân) - (î)(men)
 Ān Hüs - rev - i Şî - rîn - i çe - ker -
 pâ - re - yi mâ kû
 (hey) (yâr) (hey) (dôst) (pîr) - (î)(men) (câ) - (nân) - (î)(men)
 Bî - sû - ret - i û mee - lis - i mâ -
 râ ne - me - ki nîst
 (hey) (yâr) (hey) (dôst) (pîr) - (î)(men) (câ) - (nân) - (î)(men)
 Ān pûr - ne - mek - û pûr fen - û ay -
 yâ - re - yi mâ kû
 (hey) (yâr) (hey) (dôst) (pîr) - (î)(men) (câ) - (nân) - (î)(men)

Şedarabân Mevlevî Âyini / Neyzen Sâlih Dede / 4

(yâr) (yâr) (yar) (yü) - (re) - (İlm)
 (gör) (ki)(ne) - (ler) (var) (düst) (düst)
 (düst) (yâ) - (re)(ha) - (ber)(î)

İkinci Selâm

Ağır Evfer

(var) Ey Re-sül - î Haz - ret - î Hak
 vey Ha - bîb - î Kib - ri - yâ
 Ey zi - yâ - yî ayn - î â
 lem vey i - mâm - î
 en - bi-yâ Mer - ha - met kun hâk -
 i pâ - yet rüy - î Mon -
 lâ rûz ü şeb Ah - med - î Mah
 mûd E - bu'l - Kâ - sim

Şedarabân Mevlevî Âyîni / Neyzen Sâlih Dede / 5

Üçüncü Selâm

Devrikebîr

Aksaksemâî

Yürüksemâî

Şedarabân Mevlevî Âyini / Neyzen Sâlih Dede / 6

hus - rev - u hâ - kân - o - lur (âh) (hus) - (rev)(u) (hâ) -
 (kân) (o) - (lur) Her ki bu - gün Vê - led' - ê (âh)
 î - na - nu - ben yüz sü - rê Yok - sul - i - se bây - o - lur
 (âh) bây - i - se sul - tân - o - lur (âh)
 Terennüm
 (bây) (i) (se) (sul) - (tân) (o) - (lur)
 Der
 kûy - i ha - râ - , bâ(t) (âh) me - râ aşk - (i) ke - şân
 kerd Ân dil - ber - i ay - yâr(t) (âh) me - râ
 did (i) ni - şân kerd Men der pey - i ân dil - ber - i ay -
 yâr (i) bi - ref - tem Ū rûy - i hod - ân

Şedarabân Mevlevî Âyîni / Neyzen Sâlih Dede / 7

lâh - za zi men bâz (t) ni-hân kerd Sul -
 tân - ı a-ref - nâk (t) bü-deş mah - (mah) - rem_i es -
 râr Tâ sîrr - ı te-cel - lî - yi e-zel cüm - le be-yân
 Terennüm
 kerd
 Şem'-î ru-hu-nâ cis - mi-mi per -
 vâ - ne dü-şür - düm Ev - râk - ı di - lî â - teş_i dev -
 râ - ne dü-şür - düm Bîr kat - re i-ken ken - di-mi um -
 mâ - ne dü-şür - düm Hay - fâ yo - lu - mû vâ - di - yi hic -
 râ - ne dü-şür - düm Tak - rîr e - de-mem derd - i de-rû -
 nüm e - le-mim var Mev - lâ - yı se-ver - sen be-ni söy -
 let - me ga-mim var (yâr) (yâr)

KAYNAKLAR

- Çevikoğlu, Timuçin, *Mevlevî Müziği Eserlerinin Yazımında Kullanılan Eski Yazım Sistemleri ve Çeviri Sorunları*, IV. Uluslararası Mevlâna Sempozyumu Bildirisi, Konya, 2017.
- Dağlı, Yücel ve Üçer, Cumhure, *Tarih Çevirme Kılavuzu*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu - Türk Tarih Kurumu Yay. VII. D. Sa. 174d, Türk Tarih Kurumu Bas., Ankara, 1997.
- Ergun, Sadeddin Nüzhet, *Türk Musikisi Antolojisi I-II*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1942-1943.
- İnal, İbnülemin Mahmut Kemal, *Hoş Sadâ*, İş Bankası Yay., Maarif Basımevi, İstanbul, 1958.
- Küçük, Sezai, *Mevlevîliğin Son Yüzyılı*, Simurg Yayınları, İstanbul, 2003.
- Mevlânâ Celâleddin, *Kulliyât-i Şems yâ Dîvân-i Kebîr* (muştemil ber- Kasâ'id ve gazeliyât ve mukatta'ât-i Farsî ve ... I-X) (bâ-tashîhât ve havâşî-i Bedi'uzzaman-i Fîrûzânfer -nşr. B. Fîrûzânfer-), Dânişgâh-i Tahran, Tahran, 1336-1346hş..
- Mevlânâ Celâleddin, *Dîvân-ı Kebîr I-VII* Haz. Abdülbâkî Gölpınarlı, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1992.
- Mevlânâ Celâleddin, *Dîvân-i Kebîr / Kulliyât-i Şems-i Tebrîzî*, I-II, nusha-i Konya (tevhîhât, fihrist ve keşfu'l-ebiyât: Tevfik H. Subhânî), Encumen-i Âsâr ve Mefâhîr-i Ferhengî, Tahran, 1386hş..
- Mevlânâ Celâleddin, *Mesnevî-i Ma'nevî* (ber-esâs-i nusha-i muverreh 677/1278 Konya I-VI) (Hazırlayan: Adnan Karaismailoğlu, Derya Örs, I-III). Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.
- Muallim İsmâîl Hakkı Bey, Nota Defterleri, Başbakanlık Devlet Arşivleri, TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 65 nolu defter.
- Muallim İsmâîl Hakkı Bey, Nota Defterleri, Başbakanlık Devlet Arşivleri, TRT Muallim İsmâîl Hakkı Bey Kol., 241 nolu defter.
- Özalp, M. Nazmi, *Türk Mûsikîsi Tarihi I - II*, M.E.B. Yayınları, İstanbul, 2000.
- Özalp, M. Nazmi, *Türk Musikisi Tarihi (Derleme) I - II*, TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Yayın No: 34, Ankara, 1986.
- Öztuna, Yılmaz, *Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi I-II*, Birinci Bas., MEB Devlet Kitapları, MEB Basımevi, İstanbul, 1974.
- Öztuna, Yılmaz, *Türk Musikisi Ansiklopedisi I-II*, Birinci Bas., MEB Devlet Kitapları, MEB Basımevi, İstanbul, 1976.
- Öztuna, Yılmaz, *Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi I-II*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Yayın No: 1163, Ankara, 1990.

Öztuna, Yılmaz, *Türk Mûsikîsi Akademik Klasik Türk San'at Mûsikîsi'nin Ansiklopedik Sözlüğü*, Orient Yayınları, Cantekin Matbaası, Ankara, 2006.

Töre, Abdülkâdir, *Âyin Mecmuası (Notalar)*, Süleymâniye Ktp. Yaz., Ekrem Karadeniz Kol., 3 nolu defter.